



# Klub Przyrodników

---

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin

Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645

tel./fax 068 3828236, e-mail: [kp@kp.org.pl](mailto:kp@kp.org.pl), [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Świebodzin, 28 marca 2017 r.

## Ojcowski Park Narodowy

W związku z udostępnionym do ponownych konsultacji społecznych projektem planu ochrony Ojcowskiego Parku Narodowego (wersja z 1 marca 2017 r.), przedstawiam następujące uwagi i wnioski:

1. W materiałach do konsultacji znajduje się zestawienie uwag wniesionych w pierwszych konsultacjach przez samorządy i odniesienie się do nich, ale nie ma zestawienia ani odniesienia się do uwag wnoszonych przez inne podmioty, np. organizacje pozarządowe. Świadczy to o nierównym traktowaniu uczestników konsultacji, a także utrudnia nam analizę aktualnego projektu pod kątem wnoszonych wcześniej uwag.
2. Najpoważniejsze dla ochrony OPN wydają się istniejące zagrożenia zewnętrzne, w tym „*Presja urbanistyczna w otulinie oraz związane z tym przerwanie połączeń ekologicznych między Parkiem a najbliższymi ostojami przyrodniczymi oraz zanieczyszczenie powietrza, gleby i wód, m.in. zamiar budowy osiedla mieszkalnego Cianowice-ogród i kompleksu wypoczynkowego na wzgórzu Parnas w sąsiedztwie zamku w Pieskowej Skale w otulinie Parku*” oraz „*Przerwanie powiązań ekologicznych Parku z otoczeniem, w tym przerwanie połączeń sieci Natura 2000 z obszarem PLH120005 Dolinki Jurajskie i Dłubniańskim Parkiem Krajobrazowym, mogące skutkowaćubożeniem różnorodności biologicznej*”. Uważamy, że jasne i zdecydowane zapisy ograniczające zabudowę i zainwestowanie w otulinie Parku, a w szczególności w korytarzach ekologicznych, powinny koniecznie pozostać w planie ochrony. Sprzeciwiamy się wnioskowi o liberalizację lub zmiękczenie tych zapisów. W szczególności, nie wyobrażamy sobie, by jakkolwiek zabudowa w korytarzach ekologicznych pozostała bez negatywnego wpływu na drożność tych korytarzy; nie zgadzamy się z podnoszonymi przez niektóre podmioty tezami o możliwości lokalizacji zabudowy w korytarzu ekologicznym bez szkody dla migracji zwierząt.

Zwracamy uwagę, że w związku z zakresem planu ochrony Natura 2000 istnieje wyraźna delegacja ustawowa do określenia w planie ochrony także wskazań do zmiany istniejących studiów i planów zagospodarowania przestrzennego (jeśli jest to konieczne np. dla ochrony integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z otoczeniem i innymi obszarami). Istnieje też delegacja ustawowa do określenia warunków niezbędnych do osiągnięcia właściwego stanu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, dotyczących zagospodarowania przestrzennego – choćby uniemożliwiały one zabudowę wskazaną w istniejących już planach i decyzjach. Zasadny

zapis o konieczności dostosowania istniejących studiów i planów do potrzeb ochrony Parku powinien być przywrócony.

Choć wykracza to poza zakres planu ochrony, sprzeciwić się będziemy także wnioskowi o zmniejszenie otuliny OPN.

3. Przedstawiony do konsultacji projekt nadal nie zawiera uzasadnienia i oceny skutków regulacji, a są to elementy istotne przy ocenie projektu aktu prawnego, jakim będzie plan ochrony. Brak uzasadnienia niektórych proponowanych zapisów utrudnia lub uniemożliwia ich ocenę (dotyczy to np. zmian podziału Parku na strefy ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej).
4. Wbrew dyspozycji art. 20 ust. 5 ustawy i wbrew swojemu tytułowi, projekt nie zawiera pełnego zakresu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 PLH 120004 „Dolina Prądnika”. Brak np. jasnej identyfikacji zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, określenia warunków utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, zachowania integralności obszaru Natura 2000 oraz spójności sieci obszarów Natura 2000, wskaźników właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, określenia sposobów monitoringu realizacji zadań ochronnych oraz ich skutków.
5. Zgodnie z dyspozycją art. 20 ust. 3 pkt 6 ustawy, plan ochrony ma określić zamkniętą listę miejsc, w których na terenie Parku może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza – a nie miejsc, w których taka działalność jest obecnie prowadzona.
6. Rozdz. 8 projektu powinien zawierać zarówno ustalenia do studiów i planów przestrzennych dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych dla parku narodowego (co wynika z zakresu planu ochrony parku narodowego i dotyczy przyszłych planów i studiów lub przyszłych zmian), jak i wskazania do zmian studiów i planów przestrzennych niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000 (co wynika z zakresu planu ochrony obszaru Natura 2000 i dotyczy aktualnie obowiązujących studiów i planów). Delegacja ustawowa wyraźnie wskazuje, że należy zidentyfikować także ewentualne potrzeby zmian istniejących studiów i planów, nie można więc a priori przyjmować, że regulacje planu ochrony nie będą ingerować w aktualnie obowiązujące studia i plany. W przypadku, gdy w korytarzach ekologicznych ważnych dla zapewnienia spójności sieci obszarów Natura 2000 są wyznaczone tereny budowlane, plan ochrony powinien wskazywać potrzebę odpowiedniej zmiany planu miejscowego w tym zakresie!
7. Ad. rozdz. 1 pkt 1.4.13: Usuwanie skutków wezbrań i powodzi powinno być dopuszczone tylko „w uzasadnionych przypadkach”, a nie a priori i bez ograniczeń. Epizody wezbrań i powodzi powodują często przemodelowanie koryta w sposób unaturalniający jego kształt, generujący różnorodność morfologiczną i sprzyjający poprawie stanu ekologicznego wód. W literaturze przedmiotu wielokrotnie opisywano „renaturyzację rzek i strumieni przez powódź”, podkreślając zachodzący w wyniku popowodziowych przekształceń struktury cieku wzrost różnorodności biologicznej. W takich przypadkach, powstałe przekształcenia – w tym obrywy i podcięcia erozyjne, wyrwy, odsypy, żwirowiska – powinny być w większości pozostawione, a nie usuwane – z wyjątkiem tylko sytuacji, w których zagrażają one budynkom lub istotnym obiektom infrastruktury.
8. Ad. rozdz. 1 pkt 1.10: Czy dla żadnego z wymienionych typów siedlisk przyrodniczych nie ma potrzeby zwiększenia zajmowanej powierzchni (np. defragmentacji siedliska), poprawy struktury

i funkcji? Czy rzeczywiście wszystkie te typy siedlisk w OPN znajdują się obecnie w stanie nie wymagającym poprawy?

9. Ad. rozdz. 1 pkt 1.10: Wskazując, jako cel ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Prądnika, utrzymanie i przywrócenie właściwego stanu gatunków nie ujętych w załączniku II dyrektywy siedliskowej, należy powiązać te gatunki, jako tzw. gatunki [lokalnie] typowe, z siedliskami przyrodniczymi z załącznika I dyrektywy. Ochrona tych „nienaturowych” gatunków może być ujęta jako element celu ochrony obszaru Natura 2000 tylko wówczas, gdy uznaje się te gatunki za typowe dla siedlisk przyrodniczych, będących bezpośrednio przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000.

Oczywiście, w parku narodowym cele ochrony nie są ograniczone do celów ochrony obszaru Natura 2000. Ochrona gatunków „nienaturowych” jest ważnym celem ochrony Parku, niezależnie czy zostanie ujęta (w sposób wskazany wyżej) jako cel ochrony obszaru Natura 2000, czy też nie.

10. Ad. rozdz. 1 pkt 2.6: Aktualną Polską Czerwoną Listą Roślin jest publikacja R. Kaźmierczakowej (red.) 2016, prosimy o zaktualizowanie odniesienia i danych.

11. Wskazanie w planie „gatunków szczególnego znaczenia” (rozdz. 1, pkt 2.6 i 2.8) powinno mieć swoje konsekwencje w postaci:

- a) wyraźnego odniesienia w celach ochrony, wskazującego że osiągnięcie i utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków (a nie tylko „gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000”, jak w pkt 1.6) jest szczególnym celem ochrony w OPN;
- b) zaplanowania monitoringu stanu ochrony każdego z tych gatunków.

12. Ad. rozdz. 2 pkt 2.I.1: Czy jako sposób ograniczania zagrożenia – niekorzystnej struktury własnościowej gruntów nie należy wymienić także innych niż wykup sposobów nabywania własności lub posiadania terenu (wymiana<sup>1</sup>, użyczenie Parkowi)?

13. Ad. rozdz. 2 pkt 2.I.4: Aby zapobiegać zagrożeniu „Niedostateczna ilość przestojów i zamierających drzew w drzewostanach obszarów ochrony częściowej” nie wystarczy pozostawiać martwe drzewa, w tym przestoje. Drzewa stanowiące przestoje należy bezwzględnie pozostawiać także dopóki są żywe. Aby zwiększyć ilość martwego drewna w lesie, należy przede wszystkim konsekwentnie pozostawiać drzewa martwe i zamierające (w tym złomy, wykroty, drzewa osłabione itp.), tj. nie powinny one być usuwane w ramach działań ochronnych planowanych w strefie ochrony czynnej. Nie wystarczy pozostawianie posuszu jałowego – w zasadzie pozostawiany powinien być również tzw. posusz czynny, co najwyżej z wyjatkowym dopuszczeniem jego usuwania w sytuacji zagrożenia masowym zamieraniem drzew pod wpływem gradacyjnie rozmnażających się owadów.

14. Ad. rozdz. 2 pkt 2.I.12: Ani kanalizacja ani oczyszczalnie ścieków nie uszczuplają z definicji zasobów wodnych, niepotrzebne jest więc wskazywanie ich jako wyjątku.

---

<sup>1</sup> Przy wymianach gruntów, jeżeli są one przewidywane, być może warto zapisać, że ekwiwalentność wymiany powinna być oceniana z uwzględnieniem także przyrodniczego znaczenia gruntu i jego znaczenia dla osiągnięcia celów OPN, tj. że nie powinien tu być stosowany wyłącznie księgowy sposób oceny wymiany wg wartości gruntu. OPN powinien mieć możliwość przeprowadzenia także wymian nieekwiwalentnych co do wartości pieniężnej gruntów (oddania gruntu nieco bardziej wartościowego od gruntu przejmowanego) w przypadku, gdy grunt przejmowany jest szczególnie ważny przyrodniczo. Nie wiemy wprawdzie czy propozycja taka miałaby znaczenie dla OPN, ale wynika ona z doświadczeń w innych parkach narodowych w Polsce.

15. Ad. rozdz. 2 pkt 2.I.22: Aby zapobiec zmniejszaniu się liczby miejsc bytowania i rozrodu nietoperzy w budynkach i budowlach, potrzebne może być także: przeciwdziałanie blokowaniu dostępności pomieszczeń dla nietoperzy, przeciwdziałanie oświetleniu budynków, minimalizacja konfliktów przez zabezpieczenie przed skutkami gromadzenia się odchodów nietoperzy, przeciwdziałanie zmianom struktury roślinności wokół budynków zasiedlanych przez nietoperze.
16. Ad. rozdz. 2 pkt 2.I.25: Nie jest jasne, w jaki sposób modernizacja parkingów i tworzenie nowych mogłoby ograniczyć niekorzystny wpływ turystyki, w tym wydeptywanie i niszczenie roślinności, a także płoszenie zwierząt. Nowe parkingi to raczej nowe miejsca, z których będzie mogła zachodzić penetracja terenu Parku. Właściwe byłoby raczej dążenie do skoncentrowania parkowania samochodów na jednym lub kilku dużych parkingach, przy konsekwentnym stosowaniu i egzekwowaniu zakazu parkowania w innych miejscach.
17. Ad. rozdz. 2 pkt 2.I.26: Plan ochrony ma identyfikować zagrożenia dla przyrody Parku. Nie należy do nich „*Zagrożenie bezpieczeństwa turystów w Parku przez czynniki przyrodnicze w tym: spadające drzewa i konary, owady żądłące i żmije*”, nie powinno więc być ono wskazywane w tabeli zagrożeń. Zgadza się wprawdzie, że minimalizowanie tych zagrożeń musi być uwzględnione w działaniach Parku.

W warunkach parku narodowego zasadą powinno być dostosowywanie udostępnienia turystycznego do przyrody, a nie dostosowywanie przyrody do wymogów udostępnienia turystycznego. Podstawową metodą ograniczania zagrożenia powinno więc być informowanie o występującym na terenie OPN, naturalnym ryzyku, a nie próby zlikwidowania tego ryzyka.

Jeśli potrzebne będzie usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu turystów, to zakres takich działań – tak w strefie ochrony ścisłej, jak i czynnej – powinien być ograniczony i uszczegółowiony. W przypadku drzew stojących, „cięcie bezpieczeństwa” w sąsiedztwie szlaków turystycznych powinny być ograniczone najwyżej do odległości jednej wysokości drzewa i powinny być wykonywane w sposób jak najbardziej naśladujący procesy naturalne – a więc nie przez zwykłe ścianie drzew przy poziomie ziemi, a przez obalanie, łamanie, odstrzeliwanie części drzew lub ewentualnie ich ścinanie na wysokości kilku metrów. Biomasa martwych drzew powinna przy tym zostać pozostawiona w ekosystemie (we wszystkich strefach ochrony, nie tylko w obszarach ochrony ścisłej); w miarę możliwości ze względów ochrony krajobrazu i edukacyjnych należy też unikać ekspozycji przecięt drzew. Drzewa leżące nie zagrażają oczywiście bezpieczeństwu turystów – w ich przypadku ingerencja może polegać tylko na przecinaniu i częściowym przemieszczaniu w celu udroźnienia szlaków (choć z powodów edukacyjnych, dla kształtowania właściwych postaw turystów wobec przyrody, niekiedy celowe byłoby ułatwianie przejścia przez zwalone drzewa, a nie przecinanie i usuwanie wszystkich drzew powalonych na szlak).

Przesadne wydaje się identyfikowanie zagrożenia przez owady żądłące i żmije. W OPN zagrożenie to nie jest większe niż przeciętnie na terenach leśnych i nieurbanizowanych w Polsce. Nie jest konieczne jego minimalizowanie. Polityka selektywnego informowania o takim zagrożeniu może być natomiast dobrym sposobem „miękkiego” ograniczania ruchu turystycznego w szczególnie wrażliwych na presję turystyki miejscach, ponieważ informacja taka wpływa na decyzje i zachowania pewnej części turystów.

18. Ad. rozdz. 2 pkt. 2.I.27: Plan ochrony ma identyfikować zagrożenia dla przyrody Parku. „*Podcinanie brzegów potoków w czasie powodziowych wzebrań wód*” nie jest zagrożeniem dla przyrody OPN, a raczej zjawiskiem korzystnym dla przyrody (podcięcie erozyjne oraz procesy transportu i odkładania rumowiska w ciekach tworzą mikrosiedliska ważne dla różnorodności biologicznej), choć można zrozumieć, że w szczególnych przypadkach („zagrożenie dla

istniejących zabudowań i dróg lokalnych”), zjawiskom takim trzeba lokalnie i punktowo przeciwdziałać. Zapis zagrożenia powinien być odpowiednio przeredagowany.

19. Ad. rozdz. 2 pkt 2.II.1: Nie jest jasne, o jakie „*choroby i defekty genetyczne w populacji sarny (Capreolus capreolus) i dzika (Sus scrofa)*” chodzi w tabeli zagrożeń i czy rzeczywiście wymagają one wskazania jako zagrożenie dla celów ochrony OPN. Za słuszne uważamy „*Preferowanie naturalnych czynników selekcji i zakaz dokarmiania zwierząt*”.
20. Ad. rozdz. 2 pkt 2.II.6: Nie jest jasne, co ma oznaczać „*Usuwanie martwych części roślin wzdłuż szlaków turystycznych*”. Należy wziąć pod uwagę, że szlak turystyczny w parku narodowym powinien dostarczać wizerunku możliwie „dzikiej przyrody” w otoczeniu szlaku – wszelkie działania typu wykaszania roślin w sąsiedztwie szlaku, usuwania martwych drzew itp., są sprzeczne z tym postulatem.
21. Ad. rozdz. 3: Przed ustanowieniem planu ochrony konieczne jest odrębne rozporządzenie wprowadzające „nową” granicę OPN. Opisując granice Parku za pomocą współrzędnych proszę podawać współrzędne tylko z taką dokładnością, jaka jest możliwa do zmierzenia w terenie za pomocą współczesnych technik geodezyjnych, a nie z absurdalną dokładnością do milionowej części milimetra.
22. Ad. rozdz. 4: Pozytywne jest dążenie do powiększenia obszarów ochrony ścisłej, których generalnie w polskich parkach narodowych jest zbyt mało. Państwowa Rada Ochrony Przyrody w swojej uchwale z 14 kwietnia 2016 r. zdiagnozowała „Niedostatek i niedocenianie ścisłej i biernej ochrony przyrody” jako jedno z 10 najpoważniejszych wyzwań ochrony przyrody w Polsce<sup>2</sup>. Jednak, powiększenie obszaru ochrony ścisłej w lasach OPN powinno być znacznie bardziej ambitne. W rozdz. 1 pkt 2.2 zidentyfikowano, że na powierzchni ponad 900 ha występują naturalne leśne siedliska przyrodnicze Natura 2000, a z celów określonych w rozdz. 1 pkt 1.10 wynika, że siedliska te nie wymagają poprawy struktury i funkcji, czyli nie są zniekształcone. W świetle zaproponowanych celów ochrony ekosystemów leśnych nie wymagają więc czynnej ochrony. Mogłyby więc w całości być objęte ochroną ścisłą. Wnosimy więc o ponowne rozważenie możliwości powiększenia obszaru ochrony ścisłej. Biorąc pod uwagę przytoczone wyżej dane, dopuszczając także że w niektórych miejscach może być potrzeba np. ochrony czynnej światłolubnych i ciepłolubnych elementów runa leśnego, uważamy że powierzchnia strefy ochrony ścisłej w OPN powinna być zwiększona do ok. 700-800 ha.
23. Ad. rozdz. 4: Niejasne jest zagadnienie ochrony krajobrazowej. Według danych GUS (2015), dotąd tą formą ochrony objęte było w OPN 494,73 ha, podczas gdy zadania ochronne dla OPN na lata 2015-2017 podają 923,34 ha. W tym kontekście nie wiadomo, czy projektowane 768,34 ha to zwiększenie czy zmniejszenie powierzchni objętej tą formą ochrony. Co do zasady, stoimy na stanowisku, że stosowanie ochrony krajobrazowej powinno być maksymalnie zminimalizowane, ponieważ obecne przepisy nie zapewniają ani skutecznej ochrony krajobrazu, ani skutecznej ochrony innych walorów przyrodniczych i kulturowych na tych obszarach. Zastosowanie ochrony krajobrazowej powinno być ograniczone do gruntów obcej własności i ewentualnie gruntów OPN o ściśle technicznym przeznaczeniu. W żadnym razie nie należy tą formą ochrony obejmować gruntów rolnych Parku przewidywanych do ochrony za pomocą mechanizmów rolnośrodowiskowych, choćby nawet w tym celu zamierzano je wydzierżawiać.

---

<sup>2</sup> PROP 2016. Opinia w sprawie najpilniejszych wyzwań dotyczących ochrony przyrody w Polsce, w roku 2016. PROP/2016-04, 14 kwietnia 2016 r.

24. Ad. rozdz. 4: Proszę wskazać możliwość publicznego dostępu do przywołanej tu „*Mapy gospodarczo-przeglądowej obszarów ochrony Ojcowskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 PLH120004 „Dolina Prądnika” według stanu na dzień 1 stycznia 2014 r.*”, zawierającej wydzielenia. Akt prawa miejscowego, jakim będzie plan ochrony, nie może odwoływać się do dokumentów które nie są publicznie dostępne.
25. Ad. rozdz. 5 pkt 1c, tiret czwarte: drzewa „utrudniające ruch turystyczny” niekoniecznie powinny być usuwane. Ze względów edukacyjnych (podkreślenie priorytetu ochrony przyrody przed udostępnieniem turystycznym) celowe może być pozostawienie niektórych z nich, z ewentualnym wykonaniem ułatwień w ich przekraczaniu.
26. Ad. rozdz. 5 pkt 1.2, tiret pierwsze (ekosystemy leśne), litera 1e: Nie jest jasne, jakie „zabiegi sanitarne” miałyby być konieczne dla „zapewnienia zgodności drzewostanów z siedliskiem”. W przypadku drzewostanów iglastych, uzgodnienie drzewostanu z siedliskiem może nastąpić także przez rozpad sztucznego drzewostanu, m. in. pod wpływem owadów lub grzybów, a następnie sukcesji gatunków właściwych dla siedliska – cięcia sanitarne przeszkadzałyby takiemu procesowi, a nie wspomagałyby go. Podobnie, niecelowe wydaje się „*zwiększanie odporności drzewostanów przedplonowych na wiatr i śnieg*” przez cięcia pielęgnacyjne – rola przedplonu powinna polegać na ustąpieniu miejsca gatunkom docelowym, do czego może się przyczynić także oddziaływanie wiatru i śniegu na drzewostan przedplonowy.
27. Ad. rozdz. 5 pkt 1.2, tiret trzecie (ekosystemy wodne), poz. 5: eliminowane powinno być także odprowadzanie do potoków ścieków z obiektów posiadających pozwolenia wodno-prawne, o ile tylko ścieki takie oddziałują negatywnie na ekosystem potoku lub przeszkadzają w osiągnięciu celów środowiskowych dla potoku. Powinno to być realizowane przez przeciwdziałanie przedłużaniu takich pozwoleń wodno-prawnych lub przez uchylanie pozwoleń obowiązujących (Prawo Wodne zezwala na uchylanie bez odszkodowania pozwoleń wodnoprawnych niezgodnych z wymogiem osiągnięcia celów środowiskowych dla wód lub zależnych od wód obszarów chronionych).
28. Z uznaniem przyjmujemy wskazania do ekosystemów leśnych obcej własności w strefie ochrony krajobrazowej (rozdz. 5, pkt 1.3.2). Wątpliwości budzi jednak zapis „dostosowanie do występujących typów siedliskowych lasu lub rozpoznanych zespołów roślinnych, z uwzględnieniem zasad hodowli lasu obowiązujących w Lasach Państwowych gospodarczych typów drzewostanów i składów gatunkowych odnowień”. Wydaje się, że bardziej zasadne byłoby dostosowywanie typów drzewostanu i składów odnowień do warunków lokalnych określonych w pkt 1.2 (str. 80 projektu), a nie do ogólnych i nie w pełni uwzględniających specyfikę lokalną zaleceń z Zasad Hodowli Lasu.
29. W warunkach przyrodniczych OPN wątpliwości budzi redukcja zwierzyny, którą dopuszczałby rozdz. 5 pkt 2.1 poz. 18 oraz pkt. 4.2 poz. 6. Zupełnie niezasadna wydaje się redukcja sarny, która ze względu na swoją biologię może powodować co najwyżej niewielkie szkody w uprawach rolnych i odnowieniach leśnych; tym bardziej że w praktyce redukcja sarny w OPN obecnie niemal nie jest realizowana (wykonywany w OPN odstrzał pojedynczych osobników tego gatunku nie jest obecnie czynnikiem kontroli populacji). Wnosimy co najmniej o rezygnację z zapisów dopuszczających redukcję sarny.
- Jeśli chodzi o dziki, rozumiemy możliwość powstawania pewnych szkód w uprawach rolnych, jednak redukcja zwierzyny w parku narodowym powinna być podejmowana tylko w ostateczności. Nie widzimy argumentów przekonujących, że redukcja jest niezbędna. Dlatego wnosimy o odstępianie od redukcji także tego gatunku.

30. Ad. rozdz. 5, pkt 3.1 poz. 2: Coroczne koszenie ziołorośli w dolinie Sąspowskiej jest niezgodne z istotą ochrony ścisłej. Albo należy zrezygnować z tego zabiegu (ziołorośla na obrzeżach szlaku będą prawdopodobnie trwałe i bez niego), albo ująć ziołorośla w strefie ochrony czynnej (można je wydzielić w odrębny pododdział).
31. Ad. rozdz. 5, pkt 3.2 poz. 4: W jaki sposób miałyby być realizowane „*utrzymanie muraw kserotermicznych jako siedliska rzadkich gatunków zwierząt*”? Jeśli murawy i ich walory zachowują się w warunkach ochrony ścisłej, to zapis jest niepotrzebny. Jeśli konieczne są zabiegi ochronne, to te miejsca powinny być przeniesione do strefy ochrony czynnej.
32. W rozdz. 5 niezrozumiałe jest umieszczenie pkt 6: „Sposoby eliminacji i minimalizacji zagrożeń dla przyrody”. Te treści powinny przecież znaleźć się w rozdz. 2.
33. Z przyczyn legislacyjnych plan ochrony parku narodowego (ustanawiany jako rozporządzenie Ministra Środowiska) nie może zawierać delegacji dla innych podmiotów i organów do przyszłego dookreślenia treści norm prawnych będących przedmiotem planu. Nieprawidłowe jest więc zapisywanie w planie: „*o sposobie działań [dotyczących ochrony walorów kulturowych] decyduje Wojewódzki Konserwator Zabytków (dalej WKZ), w porozumieniu z Dyrektorem Parku*”, ani zapisów podobnych. Współpraca Parku z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, także w zakresie wykraczającym ponad obowiązujące przepisy, jest bardzo istotna, ale plan ochrony parku narodowego nie jest właściwym miejscem do określania jej zasad i procedur.
- W planie ochrony nie należy wskazywać w rozdziale 5, jako działania ochronnego, „*wprowadzenia ustaleń planistycznych*” dla stref kluczowych walorów kulturowych, nie dookreślając w dodatku jakie ustalenia należy wprowadzić. Należy natomiast takie ustalenia zawrzeć wprost w rozdziale 8, jako ustalenia do studiów i planów zagospodarowania przestrzennego służące ograniczaniu zagrożeń zewnętrznych, oczywiście dbając, by w rozdz. 4 konsekwentnie zidentyfikowane były zagrożenia, którym te ustalenia mają przeciwdziałać.
- Podobnie, plan ochrony nie może ingerować w kompetencje rad gmin, przesądzając o utworzeniu parków kulturowych, niezależnie od faktu, że jest to zasadne i potrzebne. Może i powinien natomiast wskazać „*wnioskowanie do rad gmin o utworzenie parków kulturowych*” jako sposób minimalizacji zagrożenia w rozdz. 4, jak również może wskazywać w rozdz. 8 ustalenie do studiów i planów: „*ujęcie obszarów... jako wymagających ochrony w formie parku kulturowego*”.
- Niezależnie od konieczności znacznego przereformowania zapisów dotyczących ochrony walorów kulturowych, w tym umieszczenia ich w innych niż obecnie częściach planu ochrony OPN, podkreślamy, że przereformowanie to nie powinno prowadzić do osłabiania tych zapisów, a przeciwnie – powinno prowadzić do ich uszczegółowienia, ukonkretnienia i wzmocnienia. Ze względu na specyfikę Ojcowskiego Parku Narodowego, ochronie walorów kulturowych (w tym nie tylko pojedynczych zabytków, ale także całych założeń przestrzennych i krajobrazu kulturowego) należy nadać szczególną rangę.
34. Podobnie, proponowane zapisy dotyczące ochrony walorów krajobrazowych kwalifikują się raczej do ujęcia w rozdz. 8 jako ustalenia do studiów i planów, niż do ujęcia w rozdz. 5 jako działania ochronne.
- Niezależnie od konieczności znacznego przereformowania zapisów dotyczących ochrony walorów krajobrazowych, w tym umieszczenia ich w innych niż obecnie częściach planu ochrony OPN, podkreślamy, że przereformowanie to nie powinno prowadzić do osłabiania tych zapisów, a przeciwnie – powinno prowadzić do ich uszczegółowienia, ukonkretnienia i wzmocnienia. Ze względu na specyfikę Ojcowskiego Parku Narodowego, ochronie walorów krajobrazowych (w tym usuwaniu elementów dysharmonijnych z krajobrazem naturalnym lub harmonijnym krajobrazem kulturowym; zapobieganiu lokalizacji nowych elementów dysharmonijnych) należy nadać szczególną rangę.

35. Monitoring, opisany w rozdz. 5, pkt 10.2, musi być spójny z celami ochrony określonymi w rozdz. 1 planu – tj. dla każdego określonego tam celu, musi istnieć sposób monitorowania, jak daleko OPN jest od osiągnięcia takiego celu. W szczególności, monitorowane muszą być populacje i siedliska wszystkich gatunków wskazanych w rozdz. 1 jako „gatunki szczególnego zainteresowania”.

W konsekwencji, program monitoringu zaplanowany w pkt 10.2 wymaga przepracowania i rozwinięcia z uwzględnieniem tego wymogu.

36. Dla monitoringu siedlisk przyrodniczych Natura 2000, należy wskazać minimalną liczbę stanowisk, jakie powinny być monitorowane „*zgodnie z metodyką w ramach PMS*”. Należy także uwzględnić, że metodyka PMS nie polega tylko na wykonywaniu zdjęć fitosocjologicznych na stałych powierzchniach, ale także na rejestracji określonych parametrów i wskaźników na 200-metrowych transektach łączących miejsca wykonywania zdjęć fitosocjologicznych.

Specyfika monitoringu siedlisk przyrodniczych w parku narodowym (który przede wszystkim ma dać wczesne sygnały ostrzegawcze w przypadku niekorzystnych zmian) wymaga też pewnych rozwiązań wykraczających poza metodykę PMS (który służy do syntetycznej oceny stanu zasobów siedliska w Polsce). W szczególności:

- a) Do celów ochrony parku narodowego monitorować trzeba znacznie większą próbkę płatów siedliska, niż próbka potrzebna do PMS. Monitorowaniu powinno podlegać nie mniej niż kilkanaście-kilkadziesiąt płatów każdego typu siedliska;
- b) Niektóre wskaźniki struktury siedlisk przyrodniczych (np. skład drzewostanu leśnych siedlisk przyrodniczych, zasoby martwego drewna, neofityzacja) powinny być w parku narodowym określone na całym zasobie siedliska (np. pomiarem na systematycznej siatce powierzchni próbnych), a nie tylko na stanowiskach zakładanych „z wyboru”;
- c) Warunki wodne siedlisk hydrogenicznych (91E0, 7230) powinny być monitorowane w sposób ciągły (z uwzględnieniem rejestracji całych cykli rocznych), a nie tylko poprzez jednorazowe obserwacje co kilak lat.

37. Rozdział 8 – ustalenia do studiów i planów zagospodarowania przestrzennego<sup>3</sup> – wymaga dalszych uszczegółowień i konkretyzacji, np.:

- a) Nie mają sensu ustalenia powielające inne przepisy prawa, np. „*Uwzględnić przy formułowaniu ustaleń opracowań planistycznych obowiązujące przepisy aktów prawnych...*”;
- b) Zapisy typu „*Niepodejmowanie wszelkich działań, które mogłyby zagrażać wartościom przyrodniczym, krajobrazowym, historycznym i kulturowym Parku Narodowego i jego Otuliny...*” są zbyt ogólnikowe i wymagają konkretyzacji;
- c) Wątpliwości budzi zapis o możliwości dopuszczenia „*indywidualnych oczyszczalni w zabudowie rozproszonej*”, w związku z trudnościami w zapewnieniu ich prawidłowego funkcjonowania i brakiem możliwości monitoringu prawidłowości ich funkcjonowania.

Potrzeba przeredagowania i uszczegółowienia zapisów nie może prowadzić do ich osłabiania i „zmiękczenia”. Treści zawarte w tym rozdziale – a w konsekwencji ograniczenia wobec

---

<sup>3</sup> Rozdział ten powinien zawierać (i w obecnym projekcie zawiera) ustalenia, a nie „zalecenia”. Przypominamy o tym w kontekście nieprawidłowej tendencji formułowania treści tego rozdziału w miękkiej, niewiążącej formie („zaleca się...”, „dążenie do...”, jaką obserwujemy w projektach planów ochrony innych parków narodowych. Rozdział ten może zawierać także ustalenia wykraczające poza teren Parku (odnoszące się do otuliny, a nawet wykraczające poza nią – choć koniecznością sformułowania ustalenia wykraczającego poza otulinę będzie świadczyć o nieprawidłowym wyznaczeniu otuliny), na co ustawodawca wskazuje wymogiem, że ustalenia tego rozdziału mają służyć ograniczeniu lub eliminacji zagrożeń zewnętrznych.



zagospodarowania przestrzennego w OPN i otulinie – są kluczowe dla prawidłowej i skutecznej ochrony Parku.

38. Słusznie zapisano ustalenie „*Nie dokonywać zmiany przebiegu koryt rzek Prądnik, Saspówka i Korzkiewka oraz nie dokonywać technicznej obudowy rzek i potoków (...) Utrzymać zadrzewienia przywodne towarzyszące potokom i w terenach źródłiskowych*”. Jednak, powinno ono być szersze i obejmować także zapewnienie tym potokom tzw. korytarza swobodnej migracji, tj. umożliwienie naturalnej dynamiki ich koryt, w tym naturalne zmiany ich przebiegu, w granicach zawężonych tylko potrzebą ochrony istniejącej zabudowy mieszkaniowej, infrastruktury drogowej i technicznej.
39. Na mapie korytarzy ekologicznych, korytarze także poza zasięgiem otuliny OPN należy wskazywać jako szerokie pasma terenu, obejmujące cały teren, który powinien być zachowany w nie przekształconej formie, aby korytarz mógł funkcjonować, a nie tylko jako osie korytarzy. Należy wziąć pod uwagę, że nie objęcie konkretnych działek sygnaturą kartograficzną „korytarza” będzie rozumiane jako przyzwolenie planistyczne na zabudowę / grodzenie tych działek, jako nie należących do korytarza.

z poważaniem